

l'Aragó catalanoparlant, des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat; Josep Espluga (Universitat Autònoma de Barcelona), amb «Un enigma oriental: Franja, frontera i llengua vint anys després», va incidir en les actituds dels frangencs vers la llengua; i va tancar la jornada el sociolingüista Natxo Sorolla (Universitat Rovira i Virgili / UOC), amb un «Repte a la Franja: detectar la fase prèvia a la interrupció familiar del català (i evitar-la!)», va presentar una comparativa entre les dades obtingudes sobre l'Enquesta d'Usos Lingüístics de La Franja de 2014 i les de 2004, tot assenyalant que només des de l'escola es pot evitar el trencament generacional que s'està produint en la transmissió de la llengua.

L'altra activitat destacada fou la presentació de pòsters al vestíbul de la facultat, de temàtica diversa. Van ser presentats en diferents llengües pels autors següents: Elena Albesa (Universitat de Saragossa), «Presencia de catalanismos en documentación notarial bajoaragonesa: comparación entre dos momentos históricos»; Iris Orosia Campos Bandrés (Universitat de Saragossa), «Actitudes hacia el catalán de los futuros maestros aragoneses de Educación Primaria»; Pietro Cucalón (Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó), «L'ensenyament del català a l'Aragó»; Laura Farré (Universitat de Barcelona), «*Estremida memòria*, de Jesús Moncada: un homenatge a la dona mequinensana»; Chabier Gimeno i Miguel Montañés (Universitat de Saragossa), «Sociolingüística d'o catalán y aragonés dende l'análisi d'o Censo 2011»; Maria Teresa Moret Oliver, Iraide Ibarretxe-Antuñano i Alberto Hijazo-Gascón (Universitat de Saragossa / Universitat de East Anglia), «Tipologia semàntica i llengües minoritàries. Els esdeveniments de moviment en les llengües d'Aragó»; Laia Rosàs (Universitat de Barcelona), «El parlar de la conca central de la Noguera Ribagorçana: fronteres dialectals a la Terreta».

La jornada de l'AILLC, a banda de les aportacions presentades pels ponents, va servir per a establir relacions entre alguns especialistes de diferents àmbits de les ciències i per refermar la col·laboració amb d'altres. Gràcies a tots els participants, la jornada fou un d'aquells esdeveniments especials en què persones i institucions s'uneixen per vèncer entrebanes i condicionants a favor d'un front comú, la supervivència d'una llengua.

Maria Teresa MORET OLIVER
Universitat de Saragossa
Javier GIRALT LATORRE
Universitat de Saragossa

III Jornades sobre els parlars xurros de base castellanoaragonesa, valencianoaragonesa i castellanomurciana (València i el Villar, novembre de 2016). — La llengua dels “altres valencians” torna a la palestra amb la convocatòria de les «III Jornades sobre els parlars xurros de base castellanoaragonesa, valencianoaragonesa i castellanomurciana», que va acollir vora una trentena d'investigadors a la Facultat de Filologia de la Universitat de València (2 de novembre de 2016) i el Villar, un poble de la comarca dels Serrans, País Valencià (4 i 5 de novembre de 2016). I és que durant l'última dècada ha reviscolat l'interès pels parlars valencians de base castellana, aragonesa i murciana, situats en les zones que la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV 1983) considerava “de predomini lingüístic castellà”.

De fet, aquest interès despertat pels parlars “xurros” (un terme certament de significat polièdric) es va encetar en 2008, quan la Universitat de València (UV) convocà a València la «I Jornada sobre els parlars valencians de base castellanoaragonesa (de l'Alt Millars a la Vega Baixa)» —les actes de la qual Denes publicà en 2010— i quan, posteriorment, novament la UV convocà la «II Jornada sobre els parlars valencians de base castellano-aragonesa» en novembre de 2013, aquesta vegada a València i a Énguera —Denes en publicà les actes en 2014 amb el títol *Camins, terres i*

paraules—, i ara, esperem que no siguin les darreres, Emili Casanova tornà a la càrrega amb les III Jornades, celebrades a València i al Villar en novembre de 2016 (actes publicades per Denes en 2017 amb el títol *Serres, identitats i paraules*).

És d'aquesta manera que des de la universitat hi ha hagut un intent d'acostar i recuperar el “dialecte històric” a l'àmbit acadèmic, mitjançant la promoció de l'estudi i la publicació dels treballs d'una zona que no havia estat focalitzada fins ara. Les tres jornades (València, Énguera i el Villar) han posat en evidència la riquesa lingüística d'una part del País Valencià que havia estat menystinguda i, amb comptades excepcions (Gargallo, Nebot, Llatas, Sanchis Guarner, Gulsoy), no havia estat estudiada a bastament i amb justícia.

En la primera sessió, a València, hi van participar autors com M. Luisa Arnal (Universitat de Saragossa), que presentà els resultats del *Diccionario Diferencial del Español de Aragón (DDER)*, Joaquim Martí (UV), que va recórrer els significats i l'etimologia del mot *xurro*, no tan pejoratiu com es pensa, José M. Enguita (Universitat de Saragossa), que analitzà textos històrics amb confluències lingüístiques entre l'aragonés i el castellà del nord del País, José María de Jaime Lorén (CEU UCH), que comentà l'experiència del Centre Aragonés de València (on s'ensenyava llengua aragonesa) i la revista *Ruxiada*. La jornada va acabar amb una anècdota simpatiquíssima amb la presentació de la cinquena edició de l'obra *El tío Paragüero*, a càrrec de Vicente Cortés (autor i recopilador del parlar característic dels Serrans, reflectit en aquest treball artístic i creatiu) i César Salvo (cronista i organitzador de les III Jornades al Villar), que actuaren amb la lectura i l'aportació de paraigües a la sala Enric Valor de la Facultat de Filologia de València.

La segona sessió es desplaçà al Villar el divendres 4 de novembre de 2016, amb la participació novament de lingüistes i d'erudits locals. L'acte inaugural comptà amb la presència de l'alcalde, Vicente Portolés, i dels organitzadors, Emili Casanova (UV) i César Salvo. A més, l'autor del blog «Lengua churra», Antoni Porta, féu una recitació de benvinguda en esta manera peculiar i estimada de la comarca que se sent “orgullosa de ser xurra”.

La conferència inaugural anà a càrrec de J. Ramon Gómez Molina (UV), que dictà unes línies teòriques aplicades de sociolingüística («El prestigio frente a la identidad. Las actitudes lingüísticas»); seguidament, José Enrique Gargallo (UB) delectà novament la visió romànica de la fraseologia de frontera. Marcial Terrádez (UV) comentà la disponibilitat lèxica de la comarca a partir de l'experiència duta a terme entre joves de 14 a 16 anys. Finalment, Sandra Mínguez presentà un treball ben interessant sobre les actituds lingüístiques dels joves amb el “xurro” de la comarca i César Salvo amplià amb 50 aportacions més el treball que Vicente Llatas Burgos, cronista del Villar, publicà en 1959 sobre el parlar del poble i la comarca.

Continuaren les sessions l'endemà dissabte amb la participació d'Antoni Garcia Osuna, que parlà de l'ornitonímia xurra en els parlars i els topònims de la zona, de Vicente Santiago i Esther Fernández (UV), que recorregueren la fraseologia i el lèxic (Soneja en el cas de Fernández). Seguidament Julián Espada reportà peculiaritats lèxiques d'Andilla, La Pobleta i Artaj i Vicent Garcia Perales (CEU UCH) presentà l'estat del *Vocabulario de Enguera y la Canal de Navarrés* que el professor Joseph Gulsoy es va comprometre a acabar quan va ser nomenat fill predilecte d'Énguera durant les II Jornades de 2013. Després, Maite Mollà (AVL) féu referència a aspectes morfològics del xurro amb especial atenció al sufix *-iquio* a la Canal de Navarrés, en paral·lelisme a altres zones lingüístiques aragoneses i del sud. La jornada matinal acabà amb les intervencions d'Àngel Custodio Navarro (sobre la parla de Titaigües) i Emilio Nieto (sobre els paral·lelismes entre la Manxa i els parlars de la comarca dels Serrans, una cruïlla de cultures encara per explorar).

Abans del dinar típic ofert per l'Ajuntament del Villar als assistents, la famosa “olla xurra”, tothom es va trobar al costat del bust que Llatas té al poble, on es va retre homenatge a esta figura pionera que tant estimà i tant estimaren els que el conegueren, entre els quals mereix menció especial Joseph Gulsoy, que des del Canadà envià unes paraules d'agraïment i lloança del treball que

aquest cronista va dur a terme. L'acte multitudinari comptà amb el grup folklòric *Salarejo* i la intervenció d'Emili Casanova, amb les autoritats locals.

De vesprada es repregué les sessions amb la intervenció de Juan José Navarro, que acostà la relació de la parla murciana amb Alacant, i Antonio Gisbert, que demostrà que el substrat d'Elda és totalment valencià. A continuació José Castillo destacà la importància de tenir uns criteris molt clars de retolació en la zona castellanoparlant del País Valencià, ja que estem massa acostumats a les ingerències i traduccions foranes que trenquen la pervivència de la llengua històrica de la zona. Vicente Sebastián tractà sobre la llengua antiga de Xulilla amb documents de la Matrícula Urbana del s. XIX.

La jornada acabà amb la convocatòria de la taula redona reivindicativa i reflexiva que pretengué donar llum a les accions que des de diferents col·lectius s'han fet per visualitzar i impulsar l'estudi no solament de la llengua, sinó també de la comarca i les comarques del "xurro". Les persones que participaren foren: José Manuel Pérez (Osset, Andilla), Vicente Cortés (Higueruelas), Alfonso Polo (Loriguilla), José Tomás Varea, (Toixa), Fernando Montero (el Villar) y Antoni Porta Coello (el Villar).

El congrés, que tingué una gran participació popular i investigadora, va ser organitzat per l'Ajuntament del Villar, amb la col·laboració dels departaments de Filologia Catalana i Espanyola de la UV així com també ARALEX (Departament de Lingüística General i Hispànica de la Universitat de Saragossa) i va ser patrocinat per l'AVL, la Diputació de València, les Mancomunitats de l'Alt Túria i els Serrans i el Centro de Estudios de La Serranía.

Vicent F. GARCIA PERALES
Universitat CEU Cardenal Herrera

Segona Jornada de la Càtedra Pompeu Fabra. «El multilingüisme en blanc i negre» (10 i 11 de novembre de 2016). — La Segona Jornada de la Càtedra Pompeu Fabra, celebrada els dies 10 i 11 de novembre de 2016, fou dedicada a l'anàlisi del multilingüisme, amb el suport del Consell Europeu de les Llengües. Els organitzadors proposaren un debat a l'entorn de la idea que «el pas de societats monolingües a societats plurilingües requereix una gestió molt atenta per tal que no en surtin perjudicades unes llengües, especialment la llengua de vehiculació territorial, i beneficiades unes altres.» (<<https://www.upf.edu/web/catedrapompeufabra/segona-jornada-de-la-catedra>>).

La conferència inaugural, a l'Institut d'Estudis Catalans, fou a càrrec de Manuel Celio Coincenção, president del Consell Europeu de les Llengües i professor de la Universitat d'Algarve. A la primera part del seu parlament exposà l'evolució social del concepte de «multilingüisme», des d'una visió anacrònica com a generador de conflictes fins a visions de caire economicista, passant pel paper del Consell Europeu de les Llengües i de la Unió Europea en la definició del concepte. Considera que, des d'una òptica veritablement multilingüe, caldria modificar les polítiques, els sistemes d'ensenyament i avaluació de les competències, alguns conceptes de les ciències del llenguatge i, fins i tot, la mateixa concepció del que és una llengua. A la segona part apuntà algunes de les contradiccions que, en el marc europeu, està generant la gestió del multilingüisme. A tall de conclusió, el Dr. Conceição reivindicà una "ètica multilingüe", que garanteixi el respecte per totes les llengües i que allunyi els parlants dels dèficits lingüístics que els poden excloure socialment.

La sessió de divendres 11 a la Universitat Pompeu Fabra començà amb la conferència d'Anne-Claude Berthoud, professora de la Universitat de Lausanne, que havia estat vicepresidenta del Consell Europeu de les Llengües. Des del pla més teòric, reflexionà sobre els conceptes que per-